

เล่ม (ร้อยละ 84.1) ด้านการตรวจสอบบทความก่อนลงพิมพ์ พบว่า วารสารส่วนใหญ่มีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความก่อนพิมพ์ (ร้อยละ 94.7) แต่ข้อมูลจากเล่มวารสาร พบว่า ไม่ได้ระบุข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหาบทความไว้ในตัวเล่มวารสาร (ร้อยละ 57.9) ด้านการจัดพิมพ์ ส่วนใหญ่ใช้การพิมพ์ระบบออฟเซต (ร้อยละ 94.7) สำหรับวารสารที่มีสมาชิก จำนวนสมาชิกส่วนใหญ่ใช้วิธีให้เป็นอภินันทนาการ (ร้อยละ 94.7) ต้นทุนการผลิตวารสาร 1 ฉบับ อยู่ระหว่าง 10,000 - 15,000 บาท (ร้อยละ 31.6) จำนวนการผลิตส่วนใหญ่ 301 - 500 เล่ม (ร้อยละ 57.8) การเผยแพร่วารสารส่วนใหญ่ใช้วิธีให้เป็นอภินันทนาการ (ร้อยละ 94.7) สำหรับวารสารที่มีสมาชิก จำนวนสมาชิกส่วนใหญ่ 150 ราย (ร้อยละ 53.4) และสมาชิกส่วนใหญ่เป็นหน่วยงาน (ร้อยละ 100.0)

ด้านปัญหาในการผลิตและการเผยแพร่ พบว่า วารสารทุกชื่อเรื่องมีปัญหาด้านการพิสูจน์อักษร (ร้อยละ 100.0) วารสารส่วนใหญ่มีปัญหาออกช้ากว่ากำหนด (ร้อยละ 94.7) ขาดแคลนบทความที่จะนำมาลง ผู้เขียนส่งต้นฉบับช้า ต้นฉบับที่ได้รับไม่เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด และบรรณาธิการไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำวารสาร (ร้อยละ 84.2 เท่ากัน)

สุรיתอง ศรีสะอาด (2536) ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการจัดหารวารสารที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาแนวทางการจัดหารวารสารที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในการจัดหารวารสารที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้รับผิดชอบในการจัดหารวารสารควรเป็นบรรณารักษ์งานวารสาร โดยเฉพาะมีผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์งานวารสารเป็นผู้กำหนดนโยบายในการเลือกและจัดหารวารสาร ผู้เสนอซื้อวารสารให้ห้องสมุดบอกรับควรเป็นอาจารย์ บรรณารักษ์ นิสิตนักศึกษา และนักวิจัย การจัดสรรงบประมาณซื้อวารสารควรแบ่งให้คณะต่าง ๆ อย่างสมดุล โดยยืดหยุ่นได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม การจัดหารวารสารควรใช้วิธีซื้อเป็นหลัก รองลงมาคือ ขอบริจาค แลกเปลี่ยน และจัดทำวารสารขึ้นเอง วิธีการสั่งซื้อวารสาร วารสารภาษาไทยควรสั่งซื้อโดยตรงและผ่านตัวแทน ส่วนวารสารภาษาต่างประเทศควรสั่งซื้อโดยผ่านตัวแทนในประเทศ ซื้อเองโดยตรงจากผู้ผลิตในต่างประเทศและสั่งซื้อผ่านตัวแทนในประเทศ การให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดร่วมกัน ร่วมปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาคอขวดในการจัดหาร่วมกัน ส่งเสริมการสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมมือกันแบบเครือข่ายในอนาคต

จรัญ สมสงวน (2546) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบวารสาร ปิยุ นิวิธ ตามทัศนะของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของบุคลากรและนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบของวารสารปิยุ นิวิธ ในด้านรูปแบบ ภาพประกอบ เนื้อหา รูปแบบอักษร ความสนใจในคอลัมน์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านวารสาร โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 501 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถาม และได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 474 ฉบับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข้อมูลข่าวสารโดยการอ่านบางฉบับ ซึ่งอ่านเรื่องที่ที่น่าสนใจ และอ่านเมื่อมีเวลาว่าง ในส่วนของรูปแบบวารสาร กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย การใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ ตัวอักษรที่มีความคมชัด อ่านง่าย และคอลัมน์ที่ผู้อ่านให้ความสนใจคือ คอลัมน์สุขภาพดีมีสุข ในด้านของประโยชน์จากการอ่าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้รอบตัวกว้างขวางมากขึ้น และการอ่านวารสารปิฎก นิวส์ ยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

สุภัทรา พันธุ์จันทร์ (2541) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อวารสารและนิตยสารในโครงการส่งเสริมผลงานสื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจและความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อวารสารและนิตยสารดีเด่นในโครงการส่งเสริมผลงานสื่อมวลชนดีเด่น จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ สารคดี ศิลปวัฒนธรรม อนุสาร อ.ส.ท. สกุลไทย มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน และ Update

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของวารสารและนิตยสารดีเด่นในโครงการส่งเสริมผลงานสื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชนนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเนื้อหาที่ให้สาระความรู้ และรูปเล่มที่มีสีสันดึงดูดใจ ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องประโยชน์ของวารสารและนิตยสารดีเด่น กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นว่าการอ่านวารสารและนิตยสารดีเด่นนี้มีประโยชน์คือ ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และนิตยสาร “สารคดี” เป็นนิตยสารดีเด่นที่กลุ่มตัวอย่างเลือกให้เป็นนิตยสารที่นำเสนอเนื้อหาสาระ ความรู้และข่าวสารได้เหมาะสมที่สุด นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปที่มีต่อวารสารและนิตยสารดีเด่นว่า ควรมีเนื้อหาที่ให้ความรู้ ความบันเทิง มีความแปลกใหม่ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ซึ่งก่อให้เกิดสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และชีวิตประจำวันได้ รูปเล่มควรมีสีสัน ดึงดูดใจ และราคาเหมาะสมไม่แพงจนเกินไป

กิตติชัย ภูวไพศาลกิจ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ศึกษาเฉพาะกรณีวารสารบรรษัทปริทรรศน์ กรมการค้าต่างประเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อ่านวารสารบรรษัทปริทรรศน์ทุกเดือน และอ่านมานานแล้วเป็นเวลา 1 - 3 ปี กลุ่มตัวอย่างที่อ่านวารสารบรรษัทปริทรรศน์ส่วนใหญ่ชอบอ่านบางเรื่องที่น่าสนใจ สำหรับคอลัมน์ที่กลุ่มตัวอย่างชอบอ่านมากที่สุดมี 2 คอลัมน์เท่า ๆ กัน คือ คอลัมน์เปิดโลกเศรษฐกิจ และคอลัมน์รู้ทางการเงิน ส่วนคอลัมน์ที่กลุ่มตัวอย่างอ่านน้อยที่สุด คือ คอลัมน์ข่าวการสัมมนาและ

คอลัมน์เขียนโรงงาน เมื่ออ่านวารสารบรรษัทปริทรรศน์จบแล้ว กลุ่มตัวอย่างจะเก็บวารสารไว้ใช้อ้างอิงมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกวารสารบรรษัทปริทรรศน์เพราะคิดว่ามีประโยชน์ และเห็นว่าเนื้อหาของวารสารบรรษัทปริทรรศน์มีความน่าสนใจ ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมดี และอ่านเพื่อทำให้มีโลกทัศน์กว้างไกลและทันสมัย

วีรพงษ์ รุจนโชติ (2547) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบวารสารตามความต้องการของสมาชิกสภาอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบวารสารตามความต้องการของสมาชิกสภาอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สมาชิกสภาอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง ปี 2547 จำนวน 190 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบวารสารตามความต้องการของสมาชิกสภาอุตสาหกรรม จังหวัดระยองมีลักษณะทั่วไปดังนี้ รูปเล่มมีขนาด 8 ¼ x 11 ¼ นิ้ว ปกหน้ามีสัญลักษณ์ของสภาอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง อยู่บนขอบบนด้านซ้าย ซึ่งมีข้อความระบุฉบับที่ วันที่ เดือน ปี และ พ.ศ. อยู่ขอบบนด้านขวา ภาพประกอบปกหน้าเป็นภาพสี ส่วนปกด้านหลังใน ปกหลัง และปกหลังด้านในได้มาจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ สำหรับกระดาษที่ใช้ทำปกเป็นกระดาษอาร์ตอามัน เนื้อหาภายในเล่มใช้กระดาษปอนด์ ความหนา 60 แกรม ภาพภายในเนื้อหาเป็นภาพขาวดำ ตัวอักษรแบบ Angsana New ขนาด 16 พอยต์ ตัวเลขภายในเล่มใช้ตัวเลขอาระบิก การจัดเรียงพิมพ์ แบบ Justified เป็น 2 คอลัมน์ ซึ่งจำนวนหน้าของวารสารมีอยู่ประมาณ 20 - 40 หน้า การเข้าเล่มแบบเย็บด้วยลวดตรงกึ่งกลางระหว่างหน้า ส่วนด้านเนื้อหาวิชาการในวารสารที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านกฎหมาย ส่วนเนื้อหาด้านข่าวสารและบทสัมภาษณ์ที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ ข่าวสารของสมาชิกสภาอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง

จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับวารสารองค์กรข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า สิ่งที่ผู้อ่านต้องการจากวารสารองค์กรทางด้านคุณลักษณะของวารสารองค์กรนั้นมีหลายประการ เช่น รูปแบบ ลักษณะ ขนาด เนื้อหา ภาพประกอบ การสะกดคำตามหลักการพิสูจน์อักษร การออกเผยแพร่ ฯลฯ ล้วนเป็นองค์ประกอบหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผู้อ่านให้ความสนใจในวารสารขององค์กรนั้น

นอกจากนั้น การให้ความสำคัญในขั้นตอนของกระบวนการผลิตวารสารเป็นสิ่งที่องค์กรควรตระหนัก ทั้งนี้ ผู้อ่านบางรายเลือกอ่านวารสารองค์กรก็ด้วยมีความสนใจในคุณลักษณะดังกล่าวนั้น อันเป็นผลให้ประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านไม่ว่าจะเป็นในด้านการได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ความรู้รอบตัวกว้างขวางมากขึ้น มีโลกทัศน์กว้างไกล ทันสมัย การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ความบันเทิง ให้ความคิดเห็นสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและ

ชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผู้อ่านบางรายมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาควรมีความแปลกใหม่ ทันสมัย และทันเหตุการณ์

สำหรับวารสารองค์กรที่มีคุณภาพและมีคุณค่านั้น ผู้อ่านยังเก็บวารสารขององค์กรนั้นไว้ใช้อ้างอิงอีกด้วย ในเรื่องรูปแบบของวารสารองค์กรนั้น ปกหน้าเป็นสิ่งที่ผู้อ่านให้ความสนใจและควรเป็นภาพสี และมีภาพประกอบภายในเล่ม สำหรับปกหน้าด้านใน ปกหลังด้านใน และปกหลังอาจเป็นโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

จากข้อมูลทางด้านการงานวิจัยเกี่ยวกับวารสารองค์กรนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้อ่านต่อการเพิ่มคุณค่าของวารสารองค์กรจากการใช้ภาพประกอบ” นี้ ผลงานวิจัยดังกล่าวนี้ได้ข้อสรุปว่า ผู้อ่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับวารสารองค์กร เช่น รูปแบบ เนื้อหา ภาพปกภาพประกอบ เป็นต้น สำหรับเรื่องภาพประกอบในวารสารองค์กรนั้น ผู้อ่านก็ให้ความสนใจและให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการอ้างอิง และเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของวารสารองค์กรที่ผู้อ่านต้องการ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องมือวิจัยที่จะตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับภาพประกอบ

ปฐม นิคมานนท์ (2528: 37) ได้กำหนดหลักการสร้างเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ไว้ ดังนี้

1. ควรออกแบบรูปเล่มให้สวยสะดุดตา และจูงใจผู้อ่าน
2. มีเนื้อหาสาระดี ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน
3. มีหลักการเขียนคือ ทราบว่า จะเขียนให้ใครอ่าน จะเขียนหนังสือประเภทใด เขียนทำไม เขียนเมื่อใด และเขียนที่ไหน
4. ใช้ประโยคสั้น ๆ ชัดเจน กระชับตรงไปตรงมาเขียนให้อ่านง่าย เข้าใจง่าย
5. ขนาดของตัวอักษรจะต้องมีขนาดใหญ่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
6. ควรมีภาพประกอบตามความจำเป็น เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำได้ดีกว่าการมีแต่ตัวหนังสือ
7. มีพื้นที่ว่าง เป็นความจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีว่างเว้นไว้เฉย ๆ บ้าง โดยไม่มีตัวอักษรใด ๆ ปรากฏอยู่เลย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้หยุดพักสายตาบ้างเป็นระยะ

